

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
utorkom u 10:15 i četvrtkom u 8:15
amdg.eu → nastava

Prva knjiga o Makabejcima – 1 Mak

Relikvije Makabejaca u crkvi Sv.
Andrije u Kölnu

- * u zemlji
- * pristup nevolji ne samo teološki
(usp. Estera)

Juda Makabej

- naslov po sljedbenicima
- djeluje u 1 Mak 3-9
  - u hvalospjevu “lavić” (3,4)
– usp. Post 49,9
- jedan od 5 braće (2,3-5)
  - sinovi gorljivog Matatije c2
- revnost za νόμος i διαθήκη (2,27.50.57)
- Zakon i Savez
  - koji su od 1,11 stavljeni u pitanje:
- ⇔ “savez s narodima”
  - Simbol u 1,54; 6,7
- “Grozota pustoši”

“Helenizacija”

- *Podjela (1 Mak 6,24):*
  - “sinovi našega naroda zamrziše nas”(6,24)
    - *Želja u 1,11:*
- “kao drugi narodi” (1,11)
  - kao kod uspostave kraljevstva (1 Sam 8)
  - *Lukavstva (1,30; 6,62; 7,27):*
- nadglednik govori o miru prije napada (1,30)
- kralj gazi zakletvu (6,62)
- Nikanor himbeno miroljubiv (7,27)
  - *Univerzalizacija u 2,10:*
- Svi narodi uzeli po dio Izraela (2,10)

Govor o Bogu

- **“svi koji se u nj uzdaše, ne poklekoše nikada” (1 Mak 2,61)**
- **“οὐρανός” – ni imenicom “Bog”, ni imenom “Jahve”**
  - **Judin govor o Bogu u 3,19.60:**
- **od Neba dolazi jakost (3,19)**
- **“bit će kako Nebo hoće” (3,60)**
  - **Opis u 3,50; 4,40.55:**
- **vape k Nebu, upravljaju hvalu k Nebu**
  - **Molitva u 4,24:**
- **“ono je dobro i njegova je ljubav vječna” (4,24)**
  - **Bog u 4,11:**
- **“Onaj koji izbavlja Izraela” (4,11)**

Nova sila – Rim

- vrlo pozitivno prikazan

- dobar saveznik
(1 Mak 8,1.12)

- Moćan 8,2-8:

- od Galije i Hispanije
do Indije

- demokratska vlast (8,15):

- Senat (8,15)

- prvi govor Izraelaca u Senatu (8,20), plod u 8,22:

- ugovor na brončanim pločama (sadržaj: 8,23-32)

- učinak?

- i dalje sukobi

- Jonatan c10-12 (zlatno doba 9,73); Šimun c13-16

Rimsko carstvo 200. – 100. pr. Kr

Druga knjiga o Makabejcima – 2 Mak

**Povijest Jude
Makabeja**

Predgovor i pogovor

- U Predgovor (2 Mak 2,19-32) istaknut:
- **Juda Makabej (19)**
  - ni otac, ni braća
- **pravi uvod: pregled sadržaja (19-22)**
  - izvori (2,23):
- **πέντε βιβλίων (v23) – iz toga (v26):**
- **skripta! ἐπιτομή (v23.26)**
  - dvije nakane u 24s:
- **ἱστορία (v24); ψυχαγονία – vježbanje duše (v25)**
  - Pogovor u 15,37-39:
- **“ja” v38 (“mi” u predgovoru)**
- **ἀκοή (15,39) – slušanje (ἀναγινώσκειν – čitati 2,25)**
- **Hebrejci (15,37)**

Juda Makabej

- nakon predgovora (2 Mak 2,19) tek u 5,27
  - općenito da se povukao u “pustinju” i u “gore” (5,27)
- sve do c8 opis drugih ljudi i događaja
  - za razliku od 1 Mak često samo nadimak: Makabej
- okuplja vojsku (8,1) → pobjeđuje τὰ ἔθνη (v5)
- “narodi” = “pogani”
  - duhovni vođa (8,16):
- hrabri vojsku (v16)
- u 2 Mak prisutan do kraja

Važan prorok Jeremija

- Gdje skriva Kovčeg 2 Mak 2,4?
- gdje je „Mojsije motrio Božju baštinu“ (2 Mak 2,4)
  - Posljednje Jeremijino proroštvo u 2 Mak 2,7s:
- Kovčeg skriven do Okupljanja
- tada: slava Božja kao kod Mojsija i Salomona

Zagovornik i pomoćnik

- ❑ Jeremija posljednji put u Bibliji (2 Mak 15,13-15):
- u snu Jude Makabeja
  - ❑ kakav? (v13)
- Časni starac (2 Mak 15,13)
  - ❑ Što radi?
- Zagovornik:
moli za narod i sveti Grad (v14)
  - ❑ Pomoćnik (v15)
- pruža zlatan mač (v15)
- = Riječ?

Obnova hrama (Očišćenje)

- 1 Mak 4,36-60; 2 Mak 10,1-8
- Makabej suradnik i demokrat:
- “očistimo, posvetimo” (1 Mak 4,36); vijećanje (v44)
  - Stanje u hramu (1 Mak 4,38 – usp. 1,54; 6,7):
- Pustoš i pepeo, oskvrnjen oltar, zarasle ruševine
- i po gradu (2 Mak 10,2)
  - 4 reakcije u 4,39-41:
- Potreseni (1 Mak 4,39), mole (v40)
- Ratovanje i obnova istovremeno (v41) – kao Neh

- Radikalno pročišćenje (4,45):
- Obeščašćeni žrtvenik uklonjen
  - Duhovni autoritet u 4,42s i 46:
- svećenici (v42s) i prorok (v46)

Velik blagdan

- ❑ Datum (1 Mak 4,52.59; 2 Mak 10,5)?
- 25.12.148. (= 164. pr. Kr)
  - ❑ Usp. poganske žrtve 25.12. (1 Mak 1,59; 2 Mak 10,5)
- Ispunjenje Judine molitve iz 4,33 u 4,54?
- “Pjesme” (1 Mak 4,54)
  - ❑ Produženo slavlje: koliko dana? (1 Mak 4,56.59; 2 Mak 10,6)
- osam
  - ❑ Nalik kojem blagdanu (2 Mak 10,6 usp. Lev 23)?
- Blagdan sjenica, ali: spomen na makabejsku gerilu
- Do danas: blagdan *svjetla* (1 Mak 4,50; 2 Mak 10,3)
- “Zapalili svjetiljke u hramu” – Hanuka

